

N. R. af URSIN
TESTAMENTTINI
SUOMEN
KÖYHÄLISTÖLLE

NTAMO

TESTAMENTTINI
SUOMEN KÖYHÄLISTÖLLE

N. R. af URSIN

TESTAMENTTINI
SUOMEN KÖYHÄLISTÖLLE

Kirjoitelmia eri aloilta

NTAMO
Helsinki
2 0 2 5

UUSINTAPAINOS ORIGINAALISTA
Kansanvalta, Helsinki 1926

ISBN 978-952-215-951-9

ULKOASU
Göran de Kopior

KANNEN KUVAT
Signe Brander, *Ensimmäisten yksikamaristen
valtiopäivien avajaiset 25. toukokuuta 1907*
(af Ursinilla korkea silinterihattu)
(vrt. kuva kokonaisena s. 3)
(Helsingin kaupunginmuseo)
(etukansi),
Anon., *Ensimmäisen yksikamarisen eduskunnan
varapuhemies Nils Robert af Ursin* (1907)
(Valokuvaamo Launis Oy)
(Museovirasto)
(takakansi)

VALMISTAJA
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

NTAMO
Helsinki 2025
(IV LINJA 18, 00530 HKI)
www.ntamo.net (info.ntamo@gmail.com)

ESIPUHE.

Olen tähän kirjaan yhdistänyt useimmat niistä kirjoituksistani, jotka vv. 1915 ja 1925 välillä joko ovat julkisuuteen saatetut tahi käsikirjoituksina säilyneet hallussani. En ole kaikkia löytänyt (kadoksissa on esim. eräs kirjoitelma »taiteesta ja eugeniikasta» y. m.) enkä ainoatakaan vv. 1909 ja 1915 väliltä. Olin pannut nekin talteen, mutta kun useat painotuotteet, joissa ne olivat julkaistut, minun poissaollessani myytiin makulatuurina, en ole saanut niitä tähän kokoelmaan. Eräs pitempi selitys kasvatusopillisten aatteiden kehityksestä läpi aikojen meidän aikoihimme asti on julkaistu muitten toimesta.

Kirjoituksissa on paikoittain, kun ne ovat syntyneet eri aikoina, jossakin määrin kosketeltu samoja asioita ja kajottu samoihin väitteisiin. Mutta kun monesti olisi käynyt hankalaksi tehdä niihin suurempia muutoksia, en luule näiden tautologiain suuresti rasittavan lukijaa.

Hämeenlinnassa 15. 2. 25.

N. R. av Ursin.

**YHTEISKUNNALLISIA
KYSYMYKSIÄ**

JUHLAPUHE,
PIDETTY TURUN TYÖVÄEN TEATTERIN
JUHLANÄYTÄNNÖSSÄ 29 P:NÄ
MAALISK. 1917.
(Lyhennetty.)

Kansalaiset! Arv. juhlayleisö!

Vapaus on se suuri valta,
jonka sointu valloittaa
maailmassa kaikki kansat,
turhaan sille korvans' ummistaa;
meilläkin se kerran voittaa:
vapaast' ilmoitan ma sen,
syömmen toivo, kaikki pyyteet
tuovat voiton tuloksen.

Näin laulaa meille suuri runoilija.

Tosiaankin, vapauden henki puhalttaa läpi maailman.
Se on puhaltanut siinä vuosituhansia, niin kauan kuin
ihminen on ollut, mutta ei koskaan niin voimakkaasti,
niin vastustamattomasti kuin nyt. Kaikkiällä nouseaan
sortovaltaa vastaan. Toinen ei tahdo olla toisen sor-
rettavana; suuret kansankerrokset nousevat toisia vas-
taan; kokonaiset kansat pudistavat toisten ikeen nis-
kastaan. *Kaikki, kaikki pyrkivät valoon ja vapauteen.*
Orjuuden aika on mennyt. *Ja kaikki jalommat ihmiset*
tahtovat palvella vapautta *hinnalla millä tahansa.*

„Sä vapautta palvelet: se
palvelus on ankaraa,
ei tuottanut se kultaa eikä
loistoisuutta mukanaan.

Maanpaon vain se tuo ja nälkää,
häpeää ja kuolemaa.
*Ja sitenkin sen palvelus on
pyrkimystä korkeimpaan."*

Oi, kuinka moni kansansa suurimmista sankarisie-
luista onkaan saanut kokea tätä. Mutta he ovat rieh-
mulla uhrautuneet kansansa vapauden puolesta: he
ovat ilolla menneet maanpakoon, kärsineet nälkää,
häpeää, vieläpä kuolemaakin; sillä *ilolla ja riemulla
tekee sen, minkä omatunto sanoo oikeaksi ja mikä tiettä-
västi tuottaa siunausta tuleville sukupolville!*

Ranskan suuri vallankumous toistasataa vuotta sitten
puhdisti sivistyneen maailman läntisen osan keskiajan
ummehtuneista jäännöksistä. Itäinen osa jäi koske-
matta; se ei vielä ollut semmoiseen kypsynt. Mutta
ainekset ja olot Venäjällä ovat olleet pitkiä aikoja
samanlaisia kuin Ranskassa ennen vallankumousta.
Ja nyt on itäinen suuri vallankumous pyyhkäissyt pois
saman saastaisuuden kuin noin 100 v. sitten Ranskassa.
— Onko tämä asiain tila pysyvä? Merkit viittaavat
siihen. Venäjällä ei ole sotajoukkojen etunenässä mitään
niin valtavaa sotilasneroa kuin oli Napoleon eikä Venäjä
käy sotaa koko Europaa vastaan kuten silloin Ranska,
joka sen voitti yhden miehen sotilaallisella älyllä, kunnes
tämä ryhtyi käyttämään suurta kykyään omaksi hyö-
dykseen. Ja Venäjän nykyiset sotilaat ovat epäilemättä
poliittisesti kypsyneemmällä asteella kuin Ranskan
Napoleonin hurmaamat sotilaat; ketään Boulanger'ta,
joka vielä tammikuussa v. 1889 oli niin lähellä dikta-
tuuria Ranskassa, tuskin on pelättävissä. *Sillä etenkin
sosialismi on uurtanut syvät jälkensä maa- ja kaupunki-
laiskansan mieliin ja tehnyt ne valtiollisesti itsetietoisiksi
ja ymmärtäväisiksi.* Ja Venäjän rahvaskin, josta kyllä
noin 80 % on luku- ja kirjoitustaidottomia, on nyt
samasta syystä paremmin selvillä maansa asioista
kuin Ranskan rahvas, kun se v. 1852 kohotti Na-
poleon III:n keisariksi yleisen äänioikeuden perusteella.

Tämä kaikki antaa meille toivoa, toivoa, etteivät mustat voimat riistä meiltä vallankumouksen ihania hedelmiä.

On niitä — vieläpä paljonkin — jotka vähää ennen vallankumoustakaan eivät uskoneet, että Venäjän kansa voisi yhdellä voimakkaalla iskulla luoda yltään tuon hirveän taakan, joka sitä rasitti. Venäjän kansa on kaikista niistä monista kansoista, joita tunnen, luonteeltaan ehkä *lahjakkain* ja samalla *herttaisin* ja *sydämellisin*, ja *sillä on jo tästä syystä loistava tulevaisuus edessään*. Ja nyt se on lisäksi osoittanut, että sillä tarvittaessa myös on *pontevuutta* ja *toimintakykyä*. Mutta tämä kansa ja sen älykkäimmät miehet ovat vielä osoittaneet omaavansa erään suurenmoisen ominaisuuden, jota ei tapaa monessa suuressa sivistyskansassakaan: nim. *erinomaisen valtioviisauden*. Minä koskettelen tässä vain sen menettelyä meitä suomalaisia kohtaan. Minä en puhu mistään jalomielisyydestä, sillä kaikkialla nykyisessä valtiollisessa elämässä vallitsee pääasiallisesti vielä tuo Bismarckin lempilause: »do, ut des» (annan, jotta antaisit). Mutta jokainen suuri kansa ei ymmärrä mitä sen tulee antaa alaiselleen pienelle kansalle. Kuitenkin ovat Venäjän johtavat miehet sen oivaltaneet.

Suuri on se voitto, joka vallankumouksen kautta on saavutettu. Ja vielä enemmän voimme sen johdosta toivoa tulevilta ajoilta, jos olemme ymmärtäväisiä. Olkaamme kiitollisia siitä, mitä olemme saavuttaneet, etupäässä *niitä jaloja, yleviä sankareita ja sankarittaria kohtaan, jotka Venäjällä vuodattivat verensä tai kituivat linnoissa ja luolissa suuren ihanan vapauden, kansansa vapauttamisen hyväksi. He eivät ole turhaan eläneet ja kuolleet.*

Kuinka ylevästi, kuinka toivorikkaasti synkässä pimeydessä, kuinka profeetallisesti laulaa Venäjän jalo poika, tuo niin nuorena murtunut S. J. Nadson näille sankareille ja yleensä kaikille vapautta kaipaaville kansalaisilleen:

Veljeni, ystävä vaivojen raastama — ken oletkin! — ä! ole toivoton vaan, vääryys vaikkapa käy yli äyräitten, vaikk' on saastuttanut veri maan! Tahratkoon ihanteesi he, polkekohon, vaipuu syyttömät hautahan, oi! Usko: kohtapa aika jo täytetty on, saapuu rakkaus, huomenen koi!

Ei saa kahlehin, ei okaseppelepäin, ristin raastamin niskoin tuo! Maineen loistossa käypi se, häilyttäin tulisoihtua, onnea suo! Silloin haihtuvi kyynelehet, vihan kyy, orjan kahlehet katkeutuu, poistuu tappava tuskien syy, ahnas miekkakin laskeutuu!

Veljeni! Ei ole unta se, haavetta vaan! Katso, kuinka jo synkeä yö! Katso: liiaksi tuskia päällä jo maan, liian mahtava synnin työ! Nääntyy kohta jo maailma — loppuvi näin taisto! — Silloin, oi, kohottaa sädehohtoa rakkauden kirkasta päin katseen loistavan kansa ja maa.

Niin »kansa ja maa kohottavat nyt loistavan katseensa rakkauden kirkasta sädehohtoa päin»; kansa ja maa katsovat, kiitos Venäjän suurten sankarien ja sankarittarien, onnellisempaa, valoisampaa tulevaisuutta kohti.

JÄTTILÄISTEN TAISTELU.

KATKELMIA ELOKUULLA 1917 PIDETYSTÄ
PUHEESTA.

Ken tyystin ja selvänäköisesti tarkastaa maailman menoa, hän huomaa kohta, että kaksi suurta ja mahtavaa valtaa seisoo tuimina toisiaan vastassa, että nämä

suuret voimat taistelevat leppymättömästi ankaraa taistelua, taistelua, johon verraten nykyinen maailman-sotakin näyttää melkein pikku kahakalta, taistelua, jonka loppuun vielä ehkä kuluu vuosia, ehkä vuosikymmeniä, mutta joka loppu kuitenkin näyttää niin selvältä, että siitä tuskin kukaan, ei edes selvänäköinen vastustajakaan, voi olla epätietoinen. Molemmat taistelijat ovat kuin kaksi suurta jättiläistä, jotka hurjasti mittelevät voimiaan, mutta joista toisen kasvoilla kuvastuu epätoivon ilme, kun taas toisen kasvot loistavat voitonvarmuudesta ja lopputuloksen tietoisuudesta. Mutta yhä hurjemmaksi käy taistelu, kuta enemmän toisen etuvarustuksia kaatuu, kunnes vihdoin tuo vanha, lahonnut linnoitus romahtaa maahan, ja toinen taistelija valloittaa koko maapallon.

Tämä on historiallisen kehityksen luonnollinen kulku. Varsinaisen historian aikakausina esiintyivät aateli ja siitä sukeutunut itsevaltiut ynnä hierarkinen pappisvalta kansojen herroina ja käskijöinä. Verkalleen ja vähitellen kohotti varallisuuteen päässyt porvaristo päätään ja Ranskan suuressa vallankumouksessa se pääsi valtaan, köyhälistön avulla, joka työnnettiin syrjään. Idässä puhkesi vihdoin tänä vuonna jo kauan odotettu ja välttämättömäksi käynyt vallankumous, joka yhdellä iskulla pyyhkäisi pois itsevaltiuden ja feodaalivallan. Lähiaika osoittaa, pysähtyykö tämäkin itäinen vallankumous ensin jonkinlaiseen porvarivaltaan, vai käykö niin kuin esim. Kautsky on arvellut, että itäinen vallankumous lopputuloksessaan sivuuttaa tämän väliasteen. Tosiaankin on se huonosti lukenut historiansa, joka luulee, että se samanlaisissa ulkonaisissa olosuhteissa synnyttää samanlaisia tuloksia: sillä tavalla ei historia milloinkaan ole »elämän opettaja», kuten jo muinaiskansat sitä nimittivät, vaan kehitys kulkee aina latuansa eteenpäin synnyttäen uusia virtauksia, jotka melkoisesti muodostavat silloisia ulkonaisia oloja.

Valtaan päässyt porvaristo on syntyessään samalla synnyttänyt, kuten Marx sanoo, »oman haudankaivajansa». Proletariaatti, köyhälistö, kansojen suuri enemmistö tunkeutuu yhä voimakkaammin esille ja on käynyt jyrkästi kukistamaan porvaristoa, samalla tavalla kuin ennen porvaristo aatelista ja feodalismaa, ja köyhälistön kaikissa maissa huikaisevalla vauhdilla kasvava valta pakottaa ehdottomasti, kun sen valta on käynyt kovin uhkaavaksi, kaikki ennen riitelevät ja eripuraiset porvaripuolueet yhtymään yhteiseksi liitoksi köyhälistöä ja sosialismia vastaan. Tämä oire on nähtävissä aivan selvästi, kaikkialla, missä sosialismin valta on käynyt porvaristolle tosiaan vaaralliseksi. Meillä täällä Suomessa esim. ovat nyt porvaripuolueet, niinkin erillään olevat kuin suomalainen ja ruotsalainen, yhtyneet yhteiseksi liitoksi sosialismia vastaan.

Tämä on aivan luonnollista, kun kaikista aatteellisista pyrinnoista huolimatta taloudellinen etujen ristiriita on kaiken politiikan ja yleensä kaiken inhimillisen toiminnan pääperusta.

Politiikan alalla vallitsee vielä täydellinen itsekkyyden periaate. Ja kun porvaristo-kapitalismi on kussakin valtiossa kansoja johtamassa, niin tämä johto vie pienempien kansakuntien sortamiseen ja vapauden ryöstämiseen ja ylipäänsä ulkonaisiin sotiin, joissa kunkin kansan porvarillinen kapitalismi hakee itsellensä, tuotteilleen, uusia markkinapaikkoja tahi koettaa tunkea toisen pois tämän valloittamilta markkina-alueilta; niin esim. nykyiseen maailmansotaan ei suinkaan ollut syynä erään prinssin ja hänen puolisonsa murha Serajevossa, vaan Itävallan porvariston pyrkimys saada markkinapaikkoja Balkanin niemimaalla, ja sen kehittymiseen vaikutti ratkaisevasti Saksan ja Englannin kilpailu maailmanmarkkinoilla, kuten myöhemmin Yhdysvaltojen pelko Saksan kilpailua kohtaan.

Mutta epäilemättä tämä suuri maailmansota on viimeinen suuri sota, johon porvaristo, kapitalismi, on ylläyttänyt kansat, sillä ellei jo tähän sotaan, niin ainakin

uusiin sellaisiin yrityksiin vastaavat kansat itse kumouksilla, joissa ne syökseivät alkuunpanijat vallasta. Ja huolimatta kaikista tämän sodan aikaansaamista vaurioista ja hirveistä tapahtumista, tulee se lopputuloksinaan suuresti edistämään varsinaisten kansanenemmistöjen itsemääräämisoikeutta, kohottamaan kaikissa maissa kansanjoukkoja oma-aloitteiseen liikkeeseen, ja ennen kaikkea se tulee edistämään sosialismin voittokulkua kautta maailman, sitä voittokulkua, joka jo nyt hämmästyttää sen todellisia ystäviäkin. Sen kautta on sosialismin henki yhä enemmän tunkeutunut sotilaittenkin aivoihin ja sydämiin. Aivan oikein huomautti jo vuosikymmeniä sitten porvarillinen taloustieteilijä Laveleye, että kun sotilaat ryhtyvät kannattamaan sosialismia, on kapitalistinen rakennus romahtanut raunioiksi, ja senhän onkin Venäjän vallankumous mitä selvimmällä tavalla osoittanut oikeaksi.

Ja näin me seisomme tuon suuren valtakysymyksen edessä, mahtavan taistelun edessä maailman vallasta, maailmantaistelun edessä, jota suurempaa maailmanhistoria ei vielä ole koskaan nähnyt eikä arvattavasti koskaan tule näkemäänkään, sillä tämän suuren taistelun lopputulos tietää sitä, että kerran kaikki maailman ihmiset pääsevät täydelliseen vapauteen ja tasa-arvoisuuteen, ovat, kuten ensimmäiset kristitytkin tahtoivat olla, yhdenvertaisia veljiä ja sisaria, jotka kaikki melkein yhtäläisesti pyrkivät viemään ihmiskuntaa eteenpäin valossa ja vapaudessa.

Tämä ei ole mitään ihanaa, kaunista haaveilua, ei mitään suuremmoista kangastusta ihmiskunnan taivaanrannalla, ei, se perustuu silminnähtävään kehityksen kulkuun, vaikka se toteutuisikin vain asteittain. Etteivät yhteiskunnan ylemmät kansankerrokset tarpeeksi ota huomioon tätä »Mene Tekeliä», vaan tekevät mitä hurrjinta vastarintaa maailman edistykselle, että »heillä», kuten Emanuel Geibel sanoo, »on silmät, mutta eivät näe», että he kuulevat ukkosen jyrynää kaukaa, mutta eivät sittenkään mistään välitä taistelun tuoksinnassa,

vaikka tuo puhdistava myrsky lähestymistään lähestyy — kaikki tämä ei voi estää uuden päivän koittoa, se päivä koittaa sittenkin kerran koko ihmiskunnalle, ja se loistaa sille silloin ihmeteltävän kauniissa, häikäisevän ihanassa valossa.

PUHE ITSENÄISYYSKYSYMYKSESTÄMME.

Toverit, kansalaiset!

Epäilemättä moni teistä ihmettelee sitä, että minä tässä esiinnyn puhujana vähää ennen valtiopäivämiesvaaleja. Enhän minä pyri enkä ole pitkäänkään aikaan pyrkinyt kansanedustajaksi ja olenhan minä yleensäkin vetäytynyt syrjään poliittisesta elämästä, vaikk'eivät mielipiteeni silti vähääkään ole muuttuneet. Päinvastoin voin sanoa kuten Anatole France, Ranskan suuri kirjailija, että olen tullut yhä enemmän vakuutetuksi sosialismin oikeutuksesta.

Kun minä nyt kuitenkin pyynnöstä esiinnyn tässä tilaisuudessa, teen sen aivan erityisistä syistä. Minun täytyy näet sanoa kuten Venäjän kuuluisa apostoli Leo Tolstoi, kun hän näki, että hänen maansa ja maailman asiat yleensä menivät hunningolle: »minä ei voi vaieta» (Я не могу замалчать.) Minäkin puolestani näen, että nyt suuren suuret arvot ovat kysymyksessä, arvot, jotka uhkaavat muuttua arvottomiksi.

Ja mitkä ovat sitten nuo arvot? Ensiksi: *isänmaani, kansani koko sisäinen itsenäisyys*, ja toiseksi: *koko ihmiskunnan tulevaisuus ja onni*, ja sentakia en minä voi vaieta, minun täytyy puhua, sillä äänettömyys olisi nykyhetkellä rikos.

Jokainen kansalainen tässä maassa tietää, että tämän vuoden valtiopäivillä niiden lainmukainen enemmistö teki päätöksen Suomen sisäisestä itsenäisyydestä, joka

”

sosialismi tahtoo
luoda aivan
uuden maailman,
jossa ei ole
kiristäjiä eikä
työorjia

NTAMO 2025

ISBN 978-952-215-951-9

ENSIMMÄINEN
TYÖVÄENPUOLUEEN
PUHEENJOHTAJA
JA ENSIMMÄISEN
EDUSKUNNAN
ENSIMMÄINEN
VARAPUHEENJOHTAJA
N. R. AF URSIN (1854–1936)
OLI AATELIS- JA TOHTORISMIES,
ARVOITUKSELLINEN JA KIISTELTY HAHMO,
JONKA KIRJOITUKSIA JA PUHEITA KOKOAA
TÄMÄ ALUN PERIN 1926 ILMESTYNYT TEOS.